

ΟΜΑΔΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ &
ΨΥΧΟΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΑΦ, ΔΕΠ-Υ, ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ,
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ, ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ

Κωνσταντοπούλου
Μαρία

ΟΜΑΔΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΨΥΧΟΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι κοινωνικές δεξιότητες, αν και αναπόσπαστο στοιχείο της καθημερινής μας ζωής και πολλές φορές αυτονόητο για τους περισσότερους από εμάς, αποτελούν έναν τομέα ιδιαίτερης δυσκολίας για πολλά παιδιά και εφήβους. Το πλήθος των κοινωνικών κανόνων που υπάρχουν στις αλληλεπιδράσεις μας με τους άλλους, από τα πιο κοντινά και οικεία μας άτομα με τα οποία ερχόμαστε σε επαφή καθημερινά μέχρι τον τυχαίο άγνωστο συνομιλητή με τον οποίο θα χρειαστεί να αλληλεπιδράσουμε κάποιες φορές, αποτελούν συχνά μια πηγή άγχους για ορισμένα παιδιά.

Οι δυσκολίες των παιδιών ή των εφήβων στο ευρύτερο φάσμα των αναπτυξιακών διαταραχών δεν προέρχονται από την άρνησή τους να κάνουν φίλους ή να έχουν παρέες αλλά κυρίως από την αδυναμία τους να κατανοήσουν και να ενσωματώσουν στο ρεπερτόριο των συμπεριφορών τους δεδομένους για μας κανόνες αλληλεπίδρασης.

Η ομάδα λοιπόν προσφέρει αρχικά, στα παιδιά αυτά, το ασφαλές περιβάλλον μέσα στο οποίο μπορούν να εκπαιδευτούν στις κοινωνικές δεξιότητες, να εφαρμόσουν τους κοινωνικούς κανόνες και να αλληλεπιδράσουν με τους ομήλικους τους. Απαραίτητη όμως προϋπόθεση της παραπάνω εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η κατανόηση και η αποδοχή του εαυτού σε γνωστικό και συναισθηματικό επίπεδο (αυτεπίγνωση και η συναισθηματική επίγνωση) ενδοατομικά ώστε να πετύχουμε μετέπειτα την ουσιαστική συμμετοχή στην ομάδα αναπτύσσοντας το «αίσθημα του ανήκειν και του σχετίζεσθαι».

Ωστόσο η συμμετοχή σε μια ομάδα δεν θα πρέπει επ ουδενί να είναι άλλο ένα «μάθημα» για τα παιδιά. Είναι εξαιρετικά σημαντικό οι συμμετέχοντες να απολαμβάνουν και να επιζητούν την ομάδα ώστε να επιτύχει η εκπαιδευτική παρέμβαση. Αυτό που για μας αποτελεί στοχοθεσία, για τα παιδιά θα πρέπει να είναι κυρίως συμμετοχή, παιχνίδι, μοίρασμα, αποδοχή. Κι αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τεχνικές και εκπαιδευτικά εργαλεία, όπως το παιχνίδι ρόλων, το δομημένο και το ελεύθερο παιχνίδι, τα εικαστικά μέσα (ζωγραφική, πλαστελίνη, πηλός), η μουσική, οι ιστορίες, η συγγραφή και άλλες τεχνικές που ενισχύουν την αυτοέκφραση με σεβασμό στον ιδιαίτερο προσωπικό ρυθμό του κάθε παιδιού.

Φυσικά χρειάζονται και δομημένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις με οδηγίες και κανόνες σε σχέση με συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες και περιβάλλοντα ώστε να οικοδομηθεί το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη των συμμετεχόντων.

Γενικοί στόχοι ομάδων

- ακολουθία οδηγιών
- μίμηση προτύπου
- γνωστική αναδόμηση
- σταδιακή διαμόρφωση συμπεριφοράς
- ενσυναίσθηση
- αυτογνωσία
- έλεγχος αποτελεσματικότητας διαφόρων μορφών συμπεριφοράς και τεχνικών επίλυσης προβλημάτων

Εκπαιδευτικές τεχνικές

- θετική ενίσχυση
- γνωστικό-συμπεριφορικές τεχνικές και θεωρία της κοινωνικής μάθησης
- E.P.R.: Embodiment (ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ) – Projection(ΠΡΟΒΟΛΗ) – Role (ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΡΟΛΩΝ) της Sue Jennings.

Η δομή των ομάδων:

- Διδακτικό /εκπαιδευτικό περιεχόμενο
- Βιωματικές δραστηριότητες
- Επεξεργασία των παραπάνω
- Νοηματοδότηση (Γνωστική - Συναισθηματική –Συμπεριφορική αλλαγή)

Η δομή των συναντήσεων:

- Αρχικό μοίρασμα (λέω τα νέα μου, χαιρετάω- δεξιότητες διαλόγου, σύνδεση με προηγούμενη συνάντηση, μοιράζομαι σκέψεις , με τί συναίσθημα έχω έρθει στην ομάδα)
- Παρουσίαση / υπενθύμιση των υπό εκπαίδευση δεξιοτήτων- εκπαιδευτικής ενότητας
- Δραστηριότητες / παιχνίδια (δεξιότητες παιχνιδιού, διαχείριση ήττας, αποδεκτές και μη αποδεκτές συμπεριφορές και εκδηλώσεις συναισθηματικής έκφρασης, συναγωνισμός, διεκδικητικότητα, ενσωμάτωση και εφαρμογή των διδαχθέντων δεξιοτήτων)
- Τελικό μοίρασμα – ανατροφοδότηση (μοιράζομαι συναισθήματα , σκέψεις , «λέω πώς πέρασα», σχολιάζω και δέχομαι τα σχόλια με κοινωνικά αποδεκτό τρόπο)
- Αποχαιρετισμός

Διάρκεια

Η διάρκεια της συνάντησης εξαρτάται και διαφοροποιείται σε συσχέτιση με τον αριθμό των μελών, το λειτουργικό επίπεδο της ομάδας, το στάδιο της ομάδας. Μέγιστος χρόνος θεωρούνται τα 90 λεπτά, συνήθως οι συναντήσεις διαρκούν 45 – 60 λεπτά.

Σύνθεση ομάδας

Η σύνθεση μιας ομάδας είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα. Στη σύνθεση μας ενδιαφέρει σαφώς η ηλικία αλλά επίσης και το λειτουργικό επίπεδο των μελών. Ανάλογα με τον στόχο μπορεί μια ομάδα να αποτελείται από παιδιά ή έφηβους που μοιράζονται μία κοινή δυσκολία, αλλά μπορεί επίσης η σύνθεση να είναι πιο πολύπλοκη ώστε ξεχωριστά το κάθε μέλος να μπορεί να αποκομίσει τα μέγιστα οφέλη από την συμμετοχή του στην ομάδα αλλά και η ομάδα να καταφέρει επί του συνόλου να επιτύχει τους εκπαιδευτικούς / θεραπευτικούς της στόχους.

Συνήθως, πριν την εισαγωγή ενός παιδιού σε ομαδικό πλαίσιο, συνιστώνται ατομικές συναντήσεις τόσο με το ίδιο το παιδί όσο και με τους γονείς ώστε να διερευνηθούν οι δυσκολίες αλλά και οι δυνατότητές του αλλά και για να γίνει η απαραίτητη προετοιμασία.

Ενημέρωση γονέων

Η ενημέρωση των γονέων γίνεται σε τακτικά και καθορισμένα διαστήματα (π.χ. κάθε 10 συναντήσεις) και όχι μετά το τέλος της κάθε συνάντησης. Είναι εξαιρετικά σημαντικό οι γονείς να εμπλέκονται στην ψυχοεκπαιδευτική διαδικασία. Εκτός από την ενημέρωση σχετικά με το περιεχόμενο των συναντήσεων, δίνονται και οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι μπορούν να συμβάλλουν στην γενίκευση και εδραίωση των εκπαιδευτικών στόχων αλλά πολλές φορές πραγματοποιούνται ψυχοεκπαιδευτικές συναντήσεις και με τους ίδιους. Η παροχή ανατροφοδότησης και υποστήριξης της προσπάθειας των παιδιών εκτός πλαισίου ομάδας συμβάλλει σημαντικά στην εξέλιξη των παιδιών σε συμπεριφορικό αλλά και συναισθηματικό και γνωστικό επίπεδο.

Αναφορές προόδου

Συστήνονται γραπτές αναφορές προόδου για το κάθε μέλος της ομάδας είτε σε εξαμηνιαία συχνότητα (Ιανουάριος – Ιούνιος / Ιούλιος) είτε ανά τετράμηνο (Σεπτ- Δεκ. , Ιαν. – Απρίλιος, Μάιος Ιούλιος).